ŁYSEK – nie koń, lecz gołąb

Saksoński łysek dwuczuby

Karol Jasienica

Fot. K. Jasienica

Fot. P. Kalata

Koronka u saksońskiego łyska jest barwna, ale goździk biały – wygląda, jakby nosił biały beret z pomponem z przodu.

Polska nazwa – łysek dwuczuby – nie jest tłumaczeniem niemieckiej: Sächsische Pfaffentaube (Saksoński klecha), jednakże wiernie opisuje rysunek głowy i występujące na niej ozdoby.

Ojczyzną saksońskiego łyska dwuczubego – jak wskazuje nazwa tego pięknego i chętnie hodowanego w Niemczech gołębia – jest Saksonia. Po raz pierwszy opisany został w 1837 roku w książce G. Neumeister'a pt.: *Das Ganze der Taubenzucht*. Saksoński łysek dwuczuby jest więc rasą dość starą i dlatego pokrojowo ustabilizowaną.

O nazwie tego gołębia w języku polskim zadecydował także fakt, że dawniej był on nazywany Sächsische Blasse (saksoński łysek). Blasse – to biała podłużna plama na głowie konia, a więc łysek jest trafną nazwą, dobrze charakteryzującą gołębia, którego chcemy opisać.

Przodkami saksońskiego łyska dwuczubego były prawdopodobnie turkoty dwuczubе i pierwotne formy gołębi zwanych łyskami. Po pierwszych odziedziczyły one budowę, a po drugich rysunek. Najbardziej typowym przedstawicielem łysków jest południowoniemiecki łysek, który jednak dość znacznie różni się od saksońskiego łyska dwuczubego.

Saksoński łysek dwuczuby należy do typowych saksońskich gołębi barwnych, które cechuje dość silna budowa, mocna postawa, szerokie i dobrze wypełnione piersi. Nie jest to jednak gołąb zbyt duży, choć może się takim wydawać z powodu bogatego upierzenia. Jest to przede wszystkim gołąb typu polnego, o stosunkowo niskiej posta-

Saksoński łysek dwuczuby niebieski z białym łuskowaniem. Fot. P. Kalata

wie i dobrze rozwiniętym upierzeniu nóg (łapcie).

BUDOWA

Gdy patrzymy na gromadkę saksońskich łysków dwuczubych, to rzucają się w oczy dwie cechy, a mianowicie: bogato upierzone nogi z dobrze rozwiniętymi piórami sępimi oraz głowa z bogatą w pióra koronką, zakończoną rozetami i dobrze rozwiniętym goździkiem. Głowa saksońskich łysków – jak u wszystkich ras saksońskich – jest dobrze zaokrąglona, co nie jest zbyt widoczne z powodu koronki i goździka. Ponadto powinna być szeroka, a przy swobodnej pozie lekko pochylona do przodu. Może więc się wydawać, że odpoczywający gołąb zajęty jest obserwacją tego, co jest przed jego szeroką i nieco wysuniętą do przodu piersią.

Oczy saksońskiego łyska dwuczubego są ciemne, brwi wąskie, bardzo jasne lub cieliste, dziób zaś średniej długości, cielisty, ale u czarnych i niebieskich dolna jego część powinna być ciemna. Nie uznaje się za wielki błąd małych, ciemnych plamek na górnej części dzioba pod goździkiem u czarnych i niebieskich, (szczególnie u starych) gołębi.

Plecy łyska saksońskiego są dość długie i lekko opadające, jednakże, ze względu na bogate w pióra łapcie, wydaje się, że mamy do czynienia z gołębiem bardzo szerokim i naszej uwadze umyka długość jego korpusu. Głęboko osadzone nogi oraz bogate upierzenie sprawiają wrażenie, że jest ptakiem o bardzo niskiej postawie, trochę niezdarnym podczas poruszania się. W istocie jego szerokie łapcie sprawiają mu niecokłopotów przy poruszaniu się i dojściu do karmika ze świeżo nasypanym ziarnem. Niektórzy hodowcy przed okresem lęgowym skracają łapcie swoim ptakom, ale pozbawiają je wtedy uroku. Uła-

twia im to jednak poruszanie i daje możność wyżycia się, a łyski saksońskie są dość czupurne i chętnie zaczepiają się wzajemnie.

Dużymi błędami w budowie są: za krótka lub słaba budowa korpusu i za wysoka postawa, a w upierzeniu: za krótkie łapcie, zbyt wąskie pióra w łapciach, wąska lub krzywa koronka, krzywy lub krótki, obwisły goździk. Goździk nie może przeszkadzać w patrzeniu, a więc nie może opadać na oczy.

RYSUNEK I KOLORY

Rysunek saksońskich łysków dwuczubych nie jest skomplikowany. Głowa jest biała. Linia rozgraniczająca białą łyskę od barwnej części głowy biegnie od przedłużenia linii podziału dzioba do koronki. Koronka jest kolorowa, ale goździk biały. Saksoński łysek jest więc przybrany, jakby nosił biały beret lub krymkę z pomponem z przodu. Pozostałe upierzenie jest kolorowe, ale pasy na skrzydłach białe.

Dużymi błędami w rysunku są: za krótka krymka, która nie sięga do koronki, krzywa lub za nisko biegnąca linia między bielą a kolorem na głowie, a także braki w pasach lub łuskowaniu na tarczach skrzydeł. Pasy, szczególnie pierwszy, powinny biec przez całe tarcze. Z przerywanymi pasami mamy do czynienia wówczas, gdy niektóre lotki są jednolicie zabarwione.

Saksońskie łyski nie występują w dużej palecie kolorów. Znane są łyski czarne, czerwone, żółte i niebieskie. Kolory powinny

Saksoński łysek dwuczuby niebieski z wystawy w Lipsku. Fot. P. Kalata

Łyski podczas wysiadywania: odmiana żółta i czarna. Fot. K. Jasienica

Saksoński łysek dwuczuby czerwony. Fot. P. Kalata

być intensywne i jednolite. W tych czterech kolorach występują także łyski z białym łuskowaniem. Znana jest również odmiana niebieska bez białych pasów, ale jest rzadziej hodowana, bowiem białe pasy na kolorowych skrzydłach są niewątpliwie ozdobą saksońskiego łyska dwuczubego.

Dużymi błędami w kolorze są: matowe lub niejednolite ubarwienie, szczególnie niebieskawy ogon oraz klin lub brzuch u czerwonych; za jasne plecy lub mocno czerwonawe piersi u niebieskich; jakby spleśniałe lub białe pióra w ogonie, na klinie i w łapciach lub w przedniej części szyi.

UWAGI HODOWLANE

Saksońskie łyski mogą swobodnie fruwać lub być hodowane w wolierze. Swobodnie fruwające stają się łatwą zdobyczą drapieżników, a mieszkające w wolierze wymagają pielęgnacji i większej uwagi hodowcy. Mogą być hodowane razem ze wszystkimi saksońskimi gołębiami barwnymi. Duże stadko barwnych, łapciatych gołębi saksońskich, poruszających się na trawniku i szukających drobnych kamyczków lub ziarna – to niepowtarzalny obrazek, zmieniający się jak w kalejdoskopie.

Saksońskie łyski są płodne, dobrze wysiadują jaja i opiekują się potomstwem. Zdarza się jednak, że rodzice, na swoich łapciach, wynoszą z gniazda dopiero co wylute małe, które poza gniazdem szybko giną. Dlatego czasem uzasadnione jest przycięcie łapci gołębiom wysiadującym jaja lub karmiącym młode. Wskazane jest też umieszczenie w miejscu gniazdowania stosunkowo głębokiego gniazda.

Nie należy zbyt często zaglądać do miski gniazdowej, bo dorosłe gołębie w czasie kontroli stanu gniazda opuszczają je i nie zawsze natychmiast do niego powracają.

Kiedy samica siedzi na kolejnych jajach, samiec karmi w tym czasie niezbyt wyrośnięte i niezdarnie poruszające się jeszcze potomstwo. I chociaż samce mają stosunkowo wojownicze usposobienie, to młode są spokojne, współżyją zgodnie w stadzie, rzadko dziobią się wzajemnie i przepędzają. Młode pochodzące z jednego gniazda przez długi okres czasu wzajemnie sobie towarzyszą i siedzą obok siebie.

Nie od razu są u nich widoczne białe pasy na skrzydłach. U jednych pokazują się wcześniej, a u innych później. Dlatego w stadzie młodych spotykamy zarówno gołębie z pasami, jak i bez nich. Z biegiem czasu pasy jednak się pokażą i nadadzą wdzięku młodym ptakom.

Saksońskie łyski powinny być karmione ziarnem bogatym w składniki, pozwalającym na właściwą budowę bogatego upierzenia. Gołębie z matowym upierzeniem i połamanymi piórami nie mogą cieszyć oka hodowcy. Tylko gołębie o intensywnych kolorach znajdują uznanie sędziego i zwiedzających wystawę.

Młodym saksońskim łyskom dwuczubym nakładamy obrączkę nr 11. Musimy uczynić to dość wcześnie, bo inaczej zniszczymy pióra na nogach, które pokazują się już w pierwszych dniach życia.